

Handläggare
Annica Håkansson
Telefon: 08-50800948

Till
Förskolenämnden
2026-06-09

Remiss av Program för stadsnära odling. Svar på uppdrag från kommunfullmäktige, KS 2026/354

Svar på remiss av program för stadsnära odling KS 2026/354 till förskolenämndens för yttrande

Förvaltningens förslag till beslut

Förskolenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen om program för stadsnära odling.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige gav 2023 trafiknämnden i uppdrag att ta fram ett program för stadsnära odling i samverkan med flera nämnder och bolag. Arbetet har därefter breddats och resulterat i ett stadsövergripande styrdokument som omfattar samtliga nämnder och bolag.

Programmet syftar till att bidra till stadens attraktivitet och långsiktiga hållbarhet, i linje med vision 2040, översiktsplanen, Miljöprogram 2030 och Agenda 2030. Innehållet konkretiseras genom sex planeringsinriktningar som rör utveckling, tillgänglighet, kunskapspridning, miljö- och klimathänsyn, förvaltning samt anpassning till framtida behov.

Programmet lyfter särskilt fram odling i förskolor och skolor som en del av arbetet med pedagogik, lek, rörelse och hållbar utveckling. Förskolenämnden bedriver redan arbete inom området, bland annat genom projektet Hållbar förskola och satsningar på att förgröna förskolegårdar.

Förvaltningen bedömer att programmet är välstrukturerat och ger en tydlig inriktning för stadens fortsatta arbete. Samtidigt konstateras att delar av programmet kräver finansiering, vilket behöver beaktas i genomförandet.

Bakgrund

I kommunfullmäktiges budget för 2023 fick trafiknämnden i uppdrag att, i samarbete med stadsdelsnämnderna, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och AB Svenska Bostäder, ta fram ett program för att främja stadsnära odling.

Under 2024 breddades samverkan till att omfatta fler förvaltningar och bolag, i syfte att stärka och utveckla odling inom fler av stadens verksamheter. Arbetet har därefter bedrivits i samverkan med bland annat fastighetsnämnden, utbildningsnämnden, förskolenämnden, socialnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, Stockholm Business Region AB, SISAB, Micasa, Fastigheter i Stockholm AB samt odlingsföreningar.

Program för stadsnära odling är ett stadsövergripande styrdokument som omfattar samtliga nämnder och bolag. Det övergripande målet är att bidra till Stockholms attraktivitet och långsiktiga hållbarhet. Programmet utgår från stadens vision 2040, översiktsplanen, Miljöprogram 2030 samt Agenda 2030. Tre områden är i fokus, trygghet, klimat- och miljö samt tillväxt. Stadsnära odling kan gynna den biologiska mångfalden och stärka spridningsvägar för vissa arter. Dessutom kan det ge staden en ökad resiliens med fler möjligheter till hållbar livsmedelsförsörjning.

Ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat program för stadsnära odling (KS 2026/354) till förskolenämnden för yttrande.

Programmets innehåll konkretiseras genom sex planeringsinriktningar som anger hur staden ska prioritera utveckling och förvaltning av stadsnära odling:

- **Mer odling och på rätt plats** - att bland annat skapa fler odlingsmöjligheter i Stockholm.
- **Ökad kunskap om odling**- att sprida kunskap om odling intern och externt genom utbildningsinsatser, samverkan och ökat nätverkande.
- **Välkomnade och till för alla** - innebär att det ska finnas likvärdiga möjlighet att ta del av stadens odlingar.
- **Klimat och miljömarta**-innebär att stadnära odling ska utvecklas på ett sätt för att nå miljömålen.
- **Välförvaltande** - att tillhandahålla en välfungerande administration för stadsnära odling och en fungerande infrastruktur för odling i koloniområden.

- **Utvecklas för nya förutsättningar** - att möjliggöra anpassning och utveckling utifrån framtida behov och förändringar.

Barns perspektiv

Odling på förskolor och skolor ger pedagogiska mervärden. Planeringsinriktningen ”välkomnande till alla” lyfter fram odling på förskolor och skolor. Möjligheten till variationsrik lek, rörelse, lärande och återhämtning, ska finnas på förskolegårdar och skolor, vilket framgår i lekvärdesriktlinjerna. Programmet anger att odlingsverksamhet ska följa riktlinjerna.

Enligt Läroplan för förskolan (SKOLFS 2025:23) ska utbildningen stimulera barns rörelse och deras förståelse för naturvetenskap, miljö och hållbar utveckling. Odling och kontakt med naturen ska utgöra viktiga inslag. Stadsnära odling kan bidra till båda målen genom att integrera lek, rörelse, fysisk aktivitet samt ökad medvetenhet om natur och miljö.

Lekvärdesriktlinjer

Stockholms stads lekvärdesriktlinjer framhåller vikten av att förskolor ges möjlighet till odling. Programmet hänvisar till dessa riktlinjer och anger att de ska tillämpas vid planering av nya gårdar och upprustning av befintliga.

Beredskap

Stadsnära odling kan bidra till en ökad beredskap bland annat genom att stärka lokal livsmedelsproduktion som programmet anger genom flera planeringsinriktningar. Att ambitionsnivån höjs för stadsnära odling generellt och att staden börjar arbeta aktivt med frågorna utgör grunden i detta.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom förskoleförvaltningen, avdelningen för stadsövergripande utveckling. Samverkan med fackliga organisationerna sker i förvaltningsgrupp den 1 juni. Funktionshindersrådet har möjlighet att behandla ärendet vid sammanträdet den 3 juni.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen anser programmet för stadsnära odling är mycket välstrukturerat och tydligt med mål, syfte och sex planeringsinriktningar. Dessa anger hur staden ska prioritera när stadsnära odling ska utvecklas och förvaltas.

Förvaltningen ser positivt på programmets fokus på inkludering, delaktighet, pedagogiska värden samt kopplingen till stadens miljö- och klimatmål. Samtidigt är det viktigt att säkerställa att tillräckliga resurser avsätts för genomförandet, så att programmets intentioner kan omsättas i praktiken.

Förskolenämnden har ett brett uppdrag att samordna och stödja utvecklingen av miljö- och klimatarbetet inom stadens förskolor. Projektet Hållbar förskola arbetats med i samarbete mellan flera aktörer, bland annat miljöförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna. Förskoleförvaltningen bidrar även för att skapa grönnare förskolegårdar i samarbete med SISAB och stadsdelsförvaltningarna. Sju förskolegårdar valdes ut under 2025 och beräknas färdigställas under 2026, med ytterligare sju gårdar planerade till 2027. Programmet ligger i linje med detta arbete, där odling är en viktig del.

Förvaltningen anser att tillgång till material för odling, såsom fröer, ska säkerställas genom att det finns tillgängligt i stadens upphandlade sortiment.”

Förvaltningen föreslår att skrivningar där “skola och förskola” nämns konsekvent ändras till “förskola och skola”.

Att förskolor och skolor lyfts fram som viktiga områden är mycket positivt. Odling i pedagogiska miljöer bidrar till barns lärande, rörelse och förståelse för en hållbar utveckling.

Gunilla Davidsson
Förvaltningsdirektör
Förskoleförvaltningen

Katarina Odén Ryhede
Avdelningschef
Förskoleförvaltningen

Bilagor

1. Program för stadsnära odling